NOBELVÄNNEN

Nr 2 Medlemstidning för Nobelmuseets Vänner 2026

Innehåll:

Nobelmuseets Vänners Styrelse 2026 3
Ordförande har ordet Ulrika Lundgren 4
2026-års Medlemsfest för Nobelvännerna 6
Rapport från verksamheten Anneli Lyckeborn.....7
Turismpriset 2026 tilldelades Alfred Nobels Björkborn..... 11
Två Liv – Ett Arv, Teaterföreställning på Nobelmuseet..... 12
Inbjudan Nobelveckans Medlemsmöte..... 18
Sommarteater på Nobelmuseet med Teaterföreningen Lyset 20
2026-års Kemistipendiat Hanna Ryen Jern..... 24
Hedersutmärkelse 2026 26
Medlemsaktiviteter hösten 2026..... 26
Valborg 2026 på Nobelmuseet..... 27
Vårtal 2026 Dan Åke Widenberg 28
Ungdomens vårtal 2026 Indra Helj 30
Medlemsinformation 32

Tidningen Nobelmuseets Vänner ges ut av Föreningen Nobelmuseets Vänner.
Redaktör – Jaana-Kaisa Björk.

Omslagsbild: Foto Jaana-Kaisa Björk

Produktion: Ljungbergs tryckeri, Lindesberg

KARLSKOGA FOLKHÖGSKOLA

Utbildning · Catering · Restaurang · Konferens · Vandrarhem
Kontakt: 0586-646 09 | karlskogafolkhogskola.se

Nobelmuseets Vänners Styrelse 2026

Ordförande	Ulrika Lundgren	ulrika.lundgren@karlskoga.se
Vice ordförande	Boris Holm	boris.holm@bahnhof.se
Sekreterare	Susanne Morfeldt-Hafstrand	smorfeldthafstrand@gmail.com
Kassör	Sif Eklund	sif.eklund@gmail.com
Medlemsregistret	Anita Öjendal	anita@ojendal.se
Redaktör Nobelvännen	Jaana-Kaisa Björk	jaanakaisa.bjork@outlook.com
Ledamot	Hans Johansson	banza52@gmail.com
Suppleant	Boo Thuvander	boo.thuvander@telia.com
Suppleant	Marita Olén-Widenberg	marita.widenberg@gmail.com
Suppleant	Gunn Enoch	gunn.enoch@gmail.com
Suppleant Redaktör hemsidan	Olof Frisk	olof.frisk@gmail.com
Revisor	Birgitta Öster	birgitta.oster54@gmail.com
Revisor	Per Aspeli	per.aspeli@hotmail.com
Revisorssuppleant	Eva Hyvärinen	eva.hyvarinen@yahoo.com
Adjungerad	Anneli Lyckeborn	anneli.lyckeborn@nobelkarlskoga.se
Valberedning	Boris Holm	boris.holm@bahnhof.se
Valberedning	Dan-Åke Widenberg	danake.widenberg@gmail.com

Ordföranden har ordet

Foto Lena Edlund

Hoppas ni alla haft en härlig sommar med vila, avkoppling och med roliga nöjen, var och en efter eget tycke och smak. I sommar har den mycket uppskattade teaterguidningen, väckt uppmärksamhet och skapat intresse för vårt fina Nobelmuseum i Karlskoga. Välkomna också till ett nytt nummer av tidningen Nobelvännen som nu finns i digital utgåva på vår hemsida nobelvannen.se. Särskilt tack till våra annonsörer, som valt att fortsätta annonsera även i den digitala utgåvan vilket hjälper föreningen med kostnaderna för att göra tidningen. På Nobelmuseets Vänners årsmöte i mars beslutades att pröva digital utgåva för nummer 2 för 2026 och nummer 1 för 2027, med anledning av höga kostnader. Därefter bjuder vi in till ett medlemsmöte där föreningen tar ett slutgiltigt beslut om hur tidningen ska ges ut.

När Alfred Nobel skrev sitt testamente lade han grunden för ett pris som skulle uppmuntra mänsklighetens bästa idéer. Alfred Nobels sista svenska hem låg på Björkborns herrgård. Att Alfred hade sin hemvist i Karlskoga blev avgörande. Det innebar att hans testamente kunde prövas enligt svensk lag, vilket då gjorde Nobelpriset möjligt. För att säkra att hans vilja skulle leva vidare bildades Nobelstiftelsen år 1900. Stiftelsen bär sedan dess ansvaret för att förvalta Nobels förmögenhet och se till att Nobelpriset kan delas ut med långsiktighet, oberoende och integritet. 1987 bildades föreningen Nobelmuseets Vänner för att ekonomiskt och praktiskt medverka till Nobelmuseets drift och utveckling i Karlskoga. För oss i Nobelmuseets Vänner är detta själva kärnan i vårt engagemang. Genom vårt föreningsarbete bidrar vi till att hålla berättelserna levande, stärka museets verksamhet och skapa mötesplatser där kunskap och kultur kan mötas. Vi är en del av den gemenskap som bär Alfred Nobels idéer vidare. inte bara som historia, utan som inspiration för framtiden. Tillsammans fortsätter vi att bygga broar mellan museet, medlemmarna och världen utanför. Det är ett uppdrag vi är stolta över, och ett arv vi förvaltar och just i år får vi flera fina tillfällen att mötas.

Den 16 oktober samlas vi för att fira Alfred Nobels födelsedag. En medlemsfest där vi inte bara hyllar hans liv och idéer, utan också vår egen gemenskap. Det är en kväll där vi får vara stolta över att vara en del av den krets som värnar hans arv. Ta på dig hatten och kom!

Den 25 november, bjuder vi in till ett medlemsmöte som blir något alldeles extra. Vi får en egen teaterguidning med Alfred Nobel och Ragnar Sohlman. Den unge ingenjören som fick det stora ansvaret att verkställa Nobels testamente. Deras historia är en av de mest fascinerande i Nobelvärlden, och att få den gestaltad på museet är en gåva till alla oss som brinner för Nobelarvet. Den 10 december sker kransnedläggning till Alfred Nobels minne, vid Herrgården med efterföljande lunch i Stallet. Nobelvännernas hedersutmärkelse delas även ut.

Utan Nobelmuseets fantastiska personal med verksamhetschef Anneli Lyckeborn i spetsen, hade vi inte haft den verksamhet på Alfred Nobels Björkborn, som finns idag. Ni medlemmar är självklart de viktigast vi har! Välkomna till en höst i Alfred Nobels anda.

Nästa år fyller vi 40 år och det måste vi fira!

Ulrika Lundgren, ordförande,
Nobelmuseets vänner

BAE SYSTEMS

Hjärtligt välkomna till

2026-års Medlemsfest för Nobelvännerna

med tema "HATT"

Ni som vill, vågar och kan tar på sig en hatt ni har en särskild berättelse till så utgår vi från det!

Fredagen den 16 oktober kl. 18.30
på Mötesplats Alfred Nobel vid Nobelmuseet i Karlskoga

Kvällen inleds med en presentation av resan till Paris i Alfred Nobels fotspår.

Kvällens underhållning står BasBjörk för

Lotteri

Välkomstdrink med tilltugg, middag med två rätter, vatten som dryck och musik för 450 kr per person. Vin till maten kostar 100 kr/person (två glas vin). Du kommer att få två vinkuponger och en välkomstdrink vid ankomst.

Anmälan till Nobelmuseet, helst via mejl info@nobelkarlskoga.se eller telefon 0586-245 245. 50 personer får plats. Först till kvarn…

När du anmäler dig betalar du samtidigt in 450 kr för mat eller 550 kr för mat och vin/person på vårt bankgiro SHB 5967-5074 **senast 7/10. OBSERVERA: Skriv ditt namn och namnen på ditt sällskap som kommer till festen, när ni betalar. Då kan vi beställa rätt antal mat och dryck.**

Klädsel kavaj

Hjärtligt välkomna!

Styrelsen för Nobelmuseets Vänner

Rapport från verksamheten, Alfred Nobels Björkborn

Våren och sommaren har nu passerat där vi kan konstatera att besöksantalet till våra guidningar har minskat lite grann. Vad det beror på vet vi inte riktigt. Vi har märkt att våra bussresenärer har minskat och jag har pratat med bussbolagen som har fått ställa in en del turer för att det inte har kommit så många kunder. Pensionärsresorna har blivit dyrare och man har märkt att folk inte har så gott ställt och prioriterar annat.

Våra dramatiserade visningar med vår skådespelare John har varit mycket populära, han har visningar både på svenska och engelska. Men guidningarna med vanliga guider har varit ännu mer populära under sommaren, många vill gärna gå runt i museet och bli guidade på det gamla hederliga sättet. Bertha von Suttner har guidat ca tre gånger per vecka och det har varit mycket populärt.

Vi har haft besök av stipendiaten, som fått vårt stipendium från Björkborn och Kemistsamfundet. Hon fick en guidning och pratstund med kemisterna. En artikel kom också i vår lokaltidning.

Vi har fått två artiklar i lokaltidningen om våra guider och verksamhet, detta är bra annonsering som inte kostar så mycket. Vi har också haft besök av flera utländska journalister som gjort reportage, vi hoppas att det blir frukt av det hela.

Anneli Lyckeborn, verksamhetschef på Nobelmuseet i Karlskoga. Foto Gert Öjendal

Vår säsong startade en vecka innan midsommar då alla sommarjobbarna var på plats. Några av sommarjobbarna fanns här redan förra året och en del var nya. Det är bra för då lär man av varandra. Vi har också blandade åldrar och olika kön.

Sex feriejobbare har vi haft under sommaren med olika kvalitet. Vi vill gärna ta vårt samhällsansvar och hjälpa ungdomarna att komma ut i arbetslivet. Men vi önskar också att man kan få en liten utbildning innan man kommer ut på arbetsplatsen så att men vet grunden till hur man ska uppföra sig.

Några av Sommarpersonalen på Nobelmuseet i Karlskoga. Från vänster Helena Larsson, Maria Harzel, Anneli Lyckeborn, verksamhetschef, Teo Petersen och Mohamed Amin, som är sommarpraktikanter)

Under sommaren har vi haft många bröllop och fester i vår Mötesplats. För det mesta har det fungerat bra. Vi har haft en del problem med vår högtalaranläggning och tyvärr har vår support på it haft semester och stängt i fyra veckor, så det har varit svårt att lösa. Efter deras semester har man gjort en stor undersökning vad det kan bero på och hittat några fel som nu har åtgärdats. Men detta har bidragit till att gästerna inte varit helt nöjda och jag har fått ge dem rabatt på hyran.

Forskarskolan har varit här i fyra dagar som vanligt och är alltid så nöjda. De bor på Karlskoga folkhögskola och är här hos oss och har föredrag, går på visningar samt äter och fikar. Ca 50 elever och ansvariga har det varit. Vädret har i år varit toppen så de har kunnat vara ute med sina lekar och aktiviteter, såsom besöka Djerfstugan mm.

Boda Borgtåget har gått från centrum hit en gång i veckan i tre veckor. Det är kommunen som sponsrat det. Det har varit väldigt populärt och ca 25 personer kan komma hit och fika på ett enkelt sätt. Tyvärr asfalterade man cykelbanan precis under semestern så tåget fick åka annan väg än över den fina bron. Hoppas det kan återkomma nästa år också.

Lyset har spelat Emil i Lönneberga under delar av juni och juli. Det har varit mycket folk som passerat. Lyset har själva ordnat med servering denna sommar och har fått låna kontorshuset för att koka kaffe och förvara

dricka med mera. För oss blev detta ingen vinst utan endast förlust, så det har varit bra att de har kunnat fixa detta själva.

Vi har haft två utomhuskonserter tillsammans med konsertföreningen och kulturskolan, även några inomhus.

Minnesstunder har blivit efterfrågat och vi har gjort ett avtal med Fonus i Karlskoga att de ska försöka lägga så många som möjligt hos oss. Det har fungerat väldigt bra.

Om byggnationen av Mötesplatsen startade strax före midsommar och har pågått till och från hela sommaren. En entreprenör från Trosa har bytt ut alla fönster i Mötesplatsen, till nya fräscha. Utbyggnaden för personalrum och toaletter samt förråd framskrider bra. Detta har medfört en del extra städning för oss och vissa konferenser har fått ställas in. Men i det stora hela har allt med Byggdialog fungerat bra de har varit behjälpliga i samarbetet. Nu fortsätter bygget och även renoveringen av fasaden på Mötesplatsen.

Ombyggnation på baksidan av Mötesplats Alfred Nobel

Vi hoppas att vi under hösten ska kunna börja använda den nygamla konferensdelen i Mötesplatsen för ca 30 personer.

Taket på Herrgården renoverades under våren och blev precis klart till midsommar, efter en vattenskada som drabbat taket.

Nu ser vi fram emot hösten då vi har en hel del bokningar och ska försöka ha guidningar på lördagarna, med förhoppningsvis en del volontärer från vår vänförening.

Anneli Lyckeborn
Verksamhetschef,
Nobelmuseet i Karlskoga

KARLSKOGA
MAXI
ICA STORMARKNAD

EURENCO

Turismpriset 2026 tilldelades Alfred Nobels Björkborn

Fr.v: Charlotta Englund, Regionala Tillväxtnämndens ordförande, Anneli Lyckeborn och John Persson. Foto Emilia Bergström

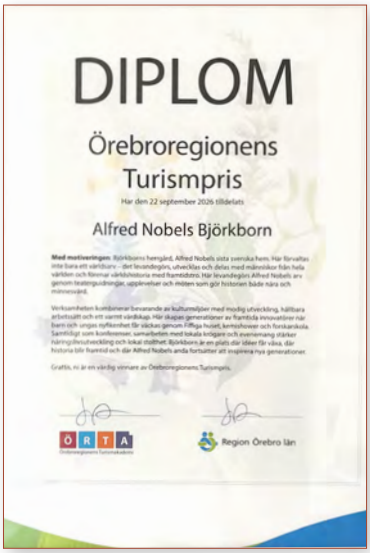

Örebroregionens Turismpris 2026 utdelades till Alfred Nobels Björkborn i september. Priset togs emot av Anneli Lyckeborn, verksamhetschef på Nobelmuseet i Karlskoga och John Persson, skådespelare, som spelar Alfred Nobel och Ragnar Sohlman vid Teaterguidningar på museet sedan några år tillbaka. Se separat artikel på sidan 12 i denna tidning.

Anneli Lyckeborn säger att de är så lyckliga och stolta för det arbete som de har gjort. Det betyder mycket för både museet och för kommunen och regionen. Det känns helt fantastiskt och att det är en stor glädje och ära att få ta emot Turismpriset.

Motivering för priset: ” Björkborns herrgård, Alfred Nobels sista svenska hem. Här förvaltas inte bara ett världsarv – det levandegörs, utvecklas och delas med människor från hela världen och förenar världshistoria med framtidstro. Här levandegörs Alfred Nobels arv genom teaterguidningar, upplevelser och möten som gör historien både nära och minnesvärd.

Verksamheten kombinerar bevarande av kulturmiljöer med modig utveckling, hållbara arbetssätt och ett varmt värdskap. Här skapas generationer av framtida innovatörer när barn och ungas nyfikenhet får väckas genom Fiffiga huset, kemishower och forskarskola. Samtidigt som konferenser, samarbeten med lokala krögare och evenemang stärker näringsutveckling och lokal stolthet. Björkborn är en plats där idéer får växa, där historia blir framtid och där Alfred Nobels anda fortsätter att inspirera nya generationer”.

Två Liv – Ett Arv!

Teaterföreställningen Två Liv, Ett Arv har gått nu i två år på Nobelmuseet i Karlskoga. I sommar kom man upp till 200:de föreställningen!

John Persson, som är utbildad skådespelare gestaltar två liv – Alfred Nobel och Ragnar Sohlman. I föreställningen berättar han som Alfred Nobel både i ord och handling om Alfreds liv från barndomen till sin död. Då tar Ragnar Sohlman över. Som Ragnar Sohlman berättar han vilka hinder som fanns innan testamentet lagfördes. Ragnar Sohlman var en ung kemist i företaget, som Alfred hade fått tillit till. Han önskade i sitt testamente att Ragnar Sohlman tillsamman med Rudolf Liljeqvist, som var jurist, skulle bli testamentsexekutorer. De drev igenom Alfred Nobels vilja att instifta Nobelpris i fem olika genren, kemi, fysik, fysiologi eller medicin, litteratur och fred. Historien känner vi Nobelvännerna ganska väl till men turisterna och människor, som inte vet så väl hur allting gick till, är den här föreställningen en intressant och spännande historisk tillbakablick i vår tids mest kända svensk person.

Hur hamnade John Persson från England att spela Alfred Nobel på Nobelmuseet i Karlskoga ska den här artikeln i fortsättningen berätta om. Vi får se om den är lika spännande som Alfred Nobels liv!

John är utbildad skådespelare och han hann utföra yrket i 15-år i

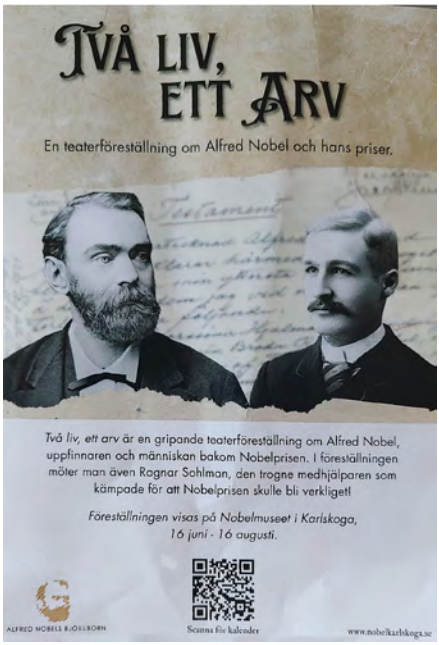

England. För 21-år sedan träffade han sitt livs kärlek, Camilla, som fick honom att flytta till Sverige. De flyttade till Kristinehamn. Han tyckte att det var svårt att lära sig svenska och utföra sitt skådespelaryrke, där språket spelar så central roll. Han arbetade först som fotograf och grafisk formgivare i 14-år. Men med tiden har det gått bättre och bättre med språket.

Han fick höra att Nobelmuseet i Karlskoga sökte någon som kunde gestalta Ragnar Sohlman. Han sökte

jobbet och fick det. Han spelade Ragnar Sohlman i sex år. Därefter blev det att gestalta Alfred Nobel. Det blev ett år med förra konceptet. Under tiden kände han att han ville utveckla föreställningen och kom på idén att få båda personer, som han hade gestaltat, in i samma förställning. Han skrev ner grunden till föreställningen och tog kontakt med Hans Johansson, före detta verksamhetschef på Nobelmuseet. De arbetade tillsammans fram nuvarande föreställningen.

Föreställningen har varit mycket omtyckt och beställningar kommer från olika håll i landet. Många busslaster har rullat in på gården på Alfred Nobels Björkborn för att besöka Nobelmuseet med teaterföreställningen i sommar.

I höst inbjuds Nobelvännerna på Nobelveckans medlemsmöte den 25:e november 2026 till Nobelmuseet att se föreställningen Två Liv, Ett Arv! Missa inte detta. Se inbjudan på sidan 17.

Guiden Louise Boo tar emot besökare till Teaterguidningen på Herrgården, Alfred Nobels Björkborn.

Guidningen började på andra våningen med Louise Boo. Alfred Nobel, alias John Persson, satte stilla vid sitt bord som en vaxdocka. Plötsligt rörde han på sig och tog vid! Detta orsakade förstås stor förvåning, som sedan gick över till ett förlösande skratt!

life
HÄLSOBUTIKEN

Auktoriserad hälsorådgivare

Bergsmansgatan 2
Tel. 300 66
www.lifebutiken.se

”Min morfar från Österrike arbetade på laboratoriet på 30-talet!”

Ragnar Sohlman – Alias John Person

Ursula Jonéus, vars morfar, Franz Hofwimmer, arbetade som kemist i laboratoriet på Björkborn under 1930-talet

Vid intervjun för denna artikel i en av de sista föreställningarna på sommarsäsongen kom en busslast besökare med Scandorama-bussföretag från Småland och Skåne. Efter föreställningen kom en kvinna, Ursula Jonéus, till mig och presenterade sig som barnbarn till en kemist, Franz Hofwimmer. Han hade arbetat i Alfred Nobels laboratorium på 30-talet! Han hade rekryterats från Österrike och arbetade där under tiden 1931 – 1939. Hans laboratorium, s.k. Experimentlaboratorium inrymdes i laboratoriet vid gamla tortylfabriken enligt artikeln i B-Pilen från 1952.

Han bodde med sin familj i Karlskoga. Efter faderns död 1939 flyttade familjen tillbaka till Österrike. Hennes mormor gifte om sig och fick två döttrar Ursula och hennes syster Christine. Efter att hennes föräldrar skilde sig ville hennes mor absolut tillbaka till Sverige igen med sina döttrarna. Hon fick jobb 1957 på Höganäs AB som korrespondens och översatte brev från tyska till svenska mm. – En intressant levande historia från svunnen tid!

År 1931 anställdes en österrikisk kemist, Franz Hofwimmer. Han var en idérik, mycket arbetsam man med den verkliga kärleken till uppgiften. Hans laboratorium, det s. k. experimentlaboratoriet, inrymdes i laboratoriet vid gamla trotylfabriken. Han utexperimenterade ett förfarande för trotyl, som en tid användes i praktiken, startade kloramintillverkningen och tillverkningen av hexogen. Detta senare förfarande var nog mer en process för framställning av ammoniumnitrat med hexogen som biprodukt.

Hofwimmer tålde sällan kritik av sina idéer, vilket inte hindrade att han kunde komma och säga: "Det jag sa igår var det inte mycket med, i dag har jag ett bättre uppslag." Många äro de nätter, som vi suttit och "gefachsimpelt", som det heter på tyska, ända tills dagen började gry. Mot slutet började han på framställning av sackarin, men handikappades han nog mycket av sin svåra sjukdom, "angina pectoris". Han avled i januari 1939.

Efter Hofwimmers död utarbetade och införde T. Norell sitt utmärkta kontinuerliga förfarande för framställning av trotyl. Jag kan dock ej frigöra mig från den tanken, att trotylen kan göras ändå billigare, när vetenskapen

Tidningsurklipp från B-pilen från 1952

Familjebild av familjen Hofwimmer under Karlskoga tiden. Ursula Juneus morfar Franz med hunden, bredvid honom till höger hennes mormor och längst ner i bilden hennes mamma

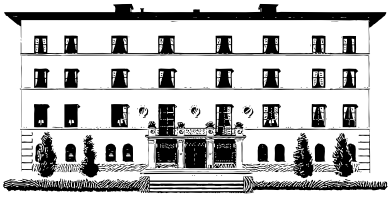

BOFORS HOTEL

Karlskogaregionens internationella mötesplats

www.boforshotel.se

VÄLKOMNA!

”Hemma är där jag jobbar, och jag jobbar överallt”

Alfred Nobel

Att Alfred Nobel var före sin tid är ingen nyhet. Nu för tiden är det självklart att många arbetsplatser behöver ökad flexibilitet. På Nobeli har vi lång erfarenhet av att erbjuda viktiga supportfunktioner för att göra vardagen enklare och effektivare. På så vis kan ni fokusera på er kärnverksamhet.

Dokument
Jobba smartare. Vi är specialister på tjänster inom fysisk och digital dokumenthantering, arkivering och digitalisering.

Löner
Leverans- och kvalitetssäker lönehantering för mellanstora och stora företag. Dedikerade kundteam med bred erfarenhet av centrala och lokala avtal.

Säkerhet
Rätt säkerhetslösning för ditt företag. Vi hjälper er med bland annat passersystem, inbrottslarm, kamerasystem och brandlarm.

www.nobeli.se

Nobeli
BUSINESS SUPPORT

elco line

ELCOLINE AB din Industripartner inom service och underhåll

Elcoline i Karlskoga och Degerfors erbjuder tjänster inom Industriell drift och underhåll med helhetslösningar för El och Automation, Mekanik och bearbetning.

Vi tillhandahåller även tjänster inom Transport, Modellsnickeri/Industrisömnad samt Industribrandförsvar där vi erbjuder utbildningar i HLR och Heta Arbeten.

Intresserad av våra tjänster?
Ring 010-480 70 00 eller besök vår hemsida: elcoline.se för kontaktpersoner.

Elcoline Group är ett av branschens ledande företag på den nordiska marknaden och omsätter 1 500 MSek och har ca. 900 anställda.

INBJUDAN NOBELVECKANS MEDLEMSMÖTE

25 november 2026, kl 18.30
Plats: Herrgården, Alfred Nobels Björkborn.

Bästa Nobelvän!

Inför årets Nobelprisutdelningar har vi glädjen att bjuda in till ett särskilt medlemsmöte på Björkborns herrgård. Alfred Nobels sista hem och en central plats i Nobelprisets historia.

Under kvällen får vi medlemmar exklusivt ta del av den uppskattade föreställningen där John Persson gestaltar både Alfred Nobel och Ragnar Sohlman.

I denna unika upplevelse möter publiken först Nobel själv, fram till hans död, och därefter även Ragnar Sohlman. Den trogne medarbetaren som blev testamentsexekutor och en av de drivande bakom instiftandet av Nobelpriset.

Föreställningen har hyllats av besökare i alla åldrar för sitt gripande framförande och sin förmåga att levandegöra historien.

Vi ser fram emot att möta er alla och tillsammans uppmärksamma Alfred Nobels vision och de människor som fortsätter att ge hans historia liv. Ingen anmälan behövs.

Varmt välkomna!

Styrelsen,
Nobelmuseets Vänner

Kaffe, te och tillbehör serveras till självkostnadspris.

Välkommen till Återbrukshörnan på Mosserud

Här kan du lämna fungerande prylar så får de ett fortsatt liv hos en ny ägare.

Till exempel kläder, böcker, porslin, grytor, möbler, sportprylar, leksaker, byggmaterial och blomkrukor.

Öppet alla dagar i veckan.

KARLSKOGA
ENERGI & MILJÖ

Sommarteater på Nobelmuseet med Teaterföreningen Lyset

I år firar Teaterföreningen Lyset 40-år! I många år har teaterföreningen haft föreställningar på ängen vid Alfred Nobels Björkborn. I år framförde man pjäsen Emil i Lönneberga av Astrid Lindgren, en föreställning som går hem i alla åldrar. Ängen är verkligen en plats som är gjord för en sommarteater. Ett rött hus med vita knutar i utkanten av ängen ger många möjligheter till en bra teaterföreställning. Teaterföreningen Lyset är en del av Karlskoga Kulturskolans verksamhet.

Nobelvännen har ställt några frågor till Teaterföreningen Lyset, Peter Kranz , regissör för årets pjäs och Simon Tarakkamäki.

Hur startade Teaterföreningen Lyset för 40 år sedan?

– Lyset bildades våren 1986 i samband med ett stort teaterprojekt på temat ”Innerst inne”, som handlade om att ha modet att säga ifrån. Vi var mycket påverkade av det som hände i Karlskoga på den tiden, bland annat Ingvar Bratts mod att avslöja Bofors vapenaffär. Det var också ett fredsprojekt: Säg nej till vapenupprustning. Då satte vi upp *Lysistrate*, *The Nuclear Cabaret*, *I den här världen är allting möjligt* och *Fredsboken*. Fredsboken handlar om hur barnen får världens presidenter att lägga ner krigen. Lysistrate handlar om att kvinnorna stoppar kriget genom en sexstrejk. The Nuclear Cabaret handlar om kärnvapenkriget, och I den här världen är allting möjligt handlar om

Peter Kranz, regissören för sommarteatern Emil i Lönneberga, tar emot publiken för kvällen.

Hela ensemblen tackar för sig efter föreställningen till dundrande applåder

mod bland ungdomar i Norge under andra världskriget. På kvinnodagen, den 8 mars 1986 var det premiär för Lysistrate, och i april och maj spelades I den här världen är allting möjligt.

Lyset startade på Skrantahuset, som då var Skranta Kulturhus. Vi ville bilda en kulturförening som kunde arbeta med teater, musik och andra konstnärliga uttryck, men med huvudfokus på teatern. Det var stor aktivitet på Skrantahuset.

Härligt att se att man hade anlitat riktiga musiker till föreställningen, här Hannes Tikkanen Trio.

Fredsboken spelades på Folkets hus för alla låg- och mellanstadiebarn i Karlskoga. Omkring 70–80 personer var engagerade i produktionerna. Pjäsen Lysistrate är anledningen till att föreningen fick namnet Lyset. Den spelades först 1986 och sedan på 20-årsjubileet 2006, och sätts nu upp igen i samband med 40-årsjubileet och spelas på Kungsteatern våren 2027.

Hur många medverkande finns det i Teaterföreningen Lyset, och hur ser fördelningen ut mellan barn under 18 år och vuxna över 18 år?

– Just nu har vi cirka 70 aktiva vuxna medlemmar över 18 år och ett 20-tal aktiva ungdomar, där de flesta är elever på Kulturskolan.

Alla foton Jaana-Kaisa Björk

Hur länge har ni haft sommarteater på Nobelmuseet i Karlskoga?

– Det första sommarspelet på Björkborns herrgård var *Jeppe på Berget* år 2005. Då byggdes ett stort trädäck upp framför herrgården. Den första tanken på sommarteater kom efter *Mannen från La Mancha*. Därefter spelades sommarspel på diverse andra platser i Karlskoga, men vi var inte tillbaka på Björkborn förrän 2012 med Astrid Lindgrens klassiker *Madicken*. Det var då vi fann den del av herrgården som sedan blivit spelplats för flera av våra sommarspel: Rasmus på luffen, Loranga Masarin och Dartanjang (två år i rad), Djungelboken, Peter Pan, Alice i Underlandet och nu senast Emil i Lönneberga.

Vad var det som gjorde att ni valde museet som spelplats?

– Det beror helt enkelt på att det finns så fina miljöer i området. Det har passat oerhört bra för de berättelser vi valt att spela. Spelmiljön är viktig; för Emil fanns till exempel Katthult redan där med huset och ladan. Björkborn är en oerhört kreativ miljö för att skapa så olika kulturella berättelser. Alfred Nobel visste vad han gjorde när han köpte Björkborns Herrgård.

Hur väljer ni pjäser till utomhusteater?

– Vi utgår från miljön. Vi åker ut till herrgården, läser manuset på plats och känner efter om miljön kan passa.

Kommer ni att fortsätta spela här?

– Så länge det finns historier som lämpar sig för den här spelplatsen kommer vi att fortsätta, och vår bedömning är att det lär finnas under en lång tid framöver.

GRATTIS FÖRENINGEN LYSET 40-ÅR!

Önskar vi från Nobelmuseets vänner

FINNEBÄCKSVÄGEN 7 – STORÄNGENS HANDELSOMRÅDE
LÅSSERVICE EKBERGS
KARLSKOGA · 0586-771199
LÅS – NYCKLAR – LARM – PASSERSYSTEM – VÄRDESKÅP

DEFEATING
THE IMPOSSIBLE
SINCE 1886

BOFORS TEST CENTER
www.testcenter.se

2026-års Kemistipendium gick till Hanna Ryen Jern, tredjeårets naturvetare

Sedan några år tillbaka har det delats ut ett kemistipendium till en tredjeårselev på Möckelngymnasiet med inriktning i kemi. Stipendiegivare var Anneli Lyckeborn på Nobelmuseet i Karlskoga och Bo Gustavsson för Stiftelsen Kemisamfundet Bergslagskretsen. Den 21 juni fick Hanna ta emot stipendiet på 5000 kr på Nobelmuseet i Karlskoga. Hon och hennes mor, Linda, som var med, fick också en rundvandring på museet.

Hanna har alltid varit intresserad av kemi, därför valde hon Naturvetenskapliga linjen på Möckelngymnasiet, där hon hade i slutbetyget A i alla ämnen. Hennes projektarbete, som var en litteraturstudie, handlade om DNA processen inom kriminalteknik på brottsplatsen inkluderande insamling, förvaring, extraktion av DNA-spår. Stipendiepengarna kommer hon att spara tills vidare.

På fritiden läser hon, har gått på Bild och form på Kulturskolan, mest akvarellmålning under sin uppväxt. Att umgås med sina kompisar är inte att förglömma.

Hon siktar på att läsa vidare kemi i Uppsala universitet i den närmaste framtiden. Men innan dess blir det välförtjänt sommarlov hemma i Karlskoga tillsammans med familjen.

Text och foto Jaana-Kaisa Björk

Med världen som arbetsfält

Chematur Engineering utvecklar, projekterar och bygger kemianläggningar runt om i världen. Företaget ingår i koncernen Chematur Technologies med säte i Karlskoga.

Chematur Engineering
www.chematur.se

Nobel Biocare™

Tandimplantat ser ut, känns och fungerar precis som naturliga tänder. På Nobel Biocare är vi mycket stolta över vårt arv från professor Brånemark som ledde fram till möjligheten att behandla tandlöshet med implantat.
I mer än 60 år har patienter över hela världen blivit behandlade med våra väldokumenterade implantat som tillverkas i Karlskoga.

Hedersutmärkelse 2026

Skicka din nominering med motivering, via epost till representanter för styrelsen nedan: senast den 31 oktober 2026.

Styrelsen för Nobelmuseets Vänner har instiftat en hedersutmärkelse i syfte att lyfta fram personer som aktivt har bidragit till Nobelmuseets drift och utveckling i Karlskoga. Ett diplom skapat av konstnär och skulptör Göran Persson föräras mottagaren av hedersutmärkelsen. Detta sker vid högtidlighållande till Alfred Nobels minne, den 10 december på Mötesplats Alfred Nobels Björkborn.

Vem kan nomineras?

En person som främjat museets bevarande eller utveckling genom sina insatser. Det kan även vara någon som bidragit till bevarande av eller ökade kunskaper om Alfred Nobels Björkborn.

Nobelvännernas styrelse utser mottagare av hedersutmärkelsen som delas ut i samband med högtidlighållande av Alfred Nobels minne den 10 december.

Skicka din nominering med motivering, via epost till representanter för styrelsen nedan: senast den 31 oktober 2026.

jaanakaisa.bjork@outlook.com
ulrika.lundgren59@gmail.com

Styrelsen för Nobelmuseets Vänner

Medlemsaktiviteter hösten 2026

Hösten är här och Nobelmuseets vänner har flera aktiviteter att erbjuda till dig som medlem. Reservera följande datum i kalendern för höstens aktiviteter.

- Höstfest den 16 oktober på Mötesplatsen, då vi firar Alfred Nobels födelsedag (Se sidan 6)
- Hedersutmärkelse, skicka in ditt förslag senast 31/10. (Se ovan på denna sida)
- Medlemsaktivitet 25/11 med teaterguidning på Museet med föreställningen Ett arv - Två Liv! (Se sidan 11)
- Nobeldagen 10/12 firas sedvanligt på Nobelmuseet med Kransnedläggning, Nobellunch och Utdelning av Hedersutmärkelse.

Valborg 2026 på Nobelmuseet

I år firade man valborg framför Mötesplats Alfred Nobel då museet, Alfred Nobels herrgård, var under yttre reparation. Här sjunger körer och musikelever spelar från Karlskoga Kulturskola.

Bland åhörarskaran fanns årets studenter med sina fina nya vita mössor! Så trevligt!

Alla orkade inte sjunga och lyssna utan gick på upptäcktsfärd till Industrimuseet i närheten.

Kvällen avslutades med majbrasa, som Kent Klintestrand, museitekniker, skötte med den äran.

Alla foton Jaana-Kaisa Björk

Vårtal 2026 Dan Åke Widenberg

Äntligen mina vänner!
Äntligen är våren här! Äntligen är våren på dörren, låt oss glädjas att vinterns dvala är slut, att ljuset återvänder och naturen vaknar till liv med sprängkraft - då är det lätt att känna hopp och nyfikenhet på vad som komma skall.

Idag är det passande att vi minns en man vid vars hem vi står, en man som själv trodde på mänsklighetens förmåga, en man med framtidstro och stor nyfikenhet – Alfred Nobel.

Många minns Alfred främst som dynamitens uppfinnare, en man vars sprängämnen formade den industriella världen.

Alfred var så mycket mer, en världsmedborgare och visionär med epitetet ”Europas rikaste vagabond” för de många resorna till sina verksamheter över hela jordklotet. Några verksamheter som idag även är grunden för vår industri här i Karlskoga.

Man kan fråga vad som drev Alfred. Kan man säga att det var nyfikenhet en av de nio grundkänslorna människan uppges ha. En nyfikenhet med vilja att förstå och lösa problem som gjorde honom till en framgångsrik forskare och uppfinnare men även en litterärt välutbildad person med intresse och oro för dåtidens värld med de många krigen.

Vårtalare Åke Widenberg.
Foto Jaana-Kaisa Björk

En tid kanske inte helt olik den tid vi har idag med oroshärdar både nära och långt härifrån. Låt oss hoppas att vi denna vår skall få fred i vår oroliga omvärld, en omvärld som även påverkar vårt dagliga liv här i Karlskoga. På gott och ont är Karlskoga satt på världskartan.

I Karlskoga upplever vi idag hos våra största industriföretag en expansion med en kraft som få tidigare upplevt och säkert inte heller många får uppleva i framtiden.

En möjlighet att ta tillvara, sällan har en ort fått en sådan chans, antalet jobb i kommunen ökar med nära 40 %!

Myntet har två sidor, jag föredrar att se på vår försvarsindustri som ett medel till ökad säkerhet och inte som ett medel för att föra krig. En tanke som Alfred delade, stark upprustning av militär styrka skulle avhålla mänskligheten från krig.

Alfred hade en vilja att spränga gränser för mänsklig kunskap och fred. Alfreds testamente förändrade historien – vilken lysande idé att ge sin stora förmögenhet till det som gör mänskligheten bättre.

Han instiftade priser för fysik, kemi, medicin, litteratur och, kanske viktigast av allt, fred – till de ”som under föregående år gjort mest nytta för mänskligheten”.

Lyckosam juridik gjorde att Nobelpriserna hamnade här i Karlskoga, Sverige - ett modigt beslut i Karlskoga häradsrätt – en världshändelse att visa stolthet inför i Karlskoga.

Precis som våren ger liv åt den frusna jorden, ger Alfreds arv liv åt innovationer, forskning, litteratur och diplomati.

Alfred var en sökare, en nyfiken man, men viktigare en man som trodde på att kunskap och samarbete kan övervinna tragedier.

Hans testamente är en påminnelse om att vi alltid ska sträva efter att förbättra världen, att vi ska belöna dem som gör störst nytta för mänskligheten.

Låt nyfikenheten flöda som en positiv drivkraft för lärande, utveckling och kreativitet så att vi i december vid offentliggörandet av Nobelpristagarna återigen kan ropa ordet Äntligen.

Låt oss denna vår, påminnas om det ljus och den kunskap som Alfred Nobel ville främja. Låt oss i våra tankar hylla en man som förvandlade sprängkraft till fredskraft samt hans tidlösa vision om en bättre värld.

Förslår att vi utbringar ett fyrfaldigt leve för både våren och Alfred Nobel – de leve!

Ungdomens vårtal 2026 Indra Helj

För mig är våren något speciellt.
Den kommer inte helt plötsligt,
utan den nästan smyger sig på.
Först märker vi den i de små detaljerna. Solen som värmer kinden lite mer än vanligt, fåglarna som börjar sjunga och gruset som sopas bort från gatorna

Men våren är inte bara en årstid,
utan något mer för alla oss.
För mig är våren ett tecken på att det kommer ljusare dagar även fast livet kan kännas mörkt. Och jag tror att det är just det våren speglar för alla oss, vetskapen om att svåra tider inte varar för evigt. Precis som vintern kan kännas lång och jobbig kan vissa perioder i livet också göra det. Men våren visar oss att det alltid finns en möjlighet framåt. En möjlighet att få starta om och börja om på nytt.

Det är en omstart – inte något nytt
För under den kalla och mörka ytan har livet hela tiden funnits kvar, väntande på rätt ögonblick att få slå ut. Det är därför våren ger hopp.
Inte ett hopp om att allt plötsligt blir enkelt, utan ett hopp om att förändringar är möjliga. Att det som idag känns fruset en dag kan börja blomma. Att det som varit tyst kan fyllas av sång igen.

Ungdomens Vårtalare Indra Helj.
Foto Jaana-Kaisa Björk

Våren påminner oss också om mod. Träden tvekar inte när de börjar slå ut, trots att kalla nätter fortfarande kan komma. Blommorna växer igenom den hårda marken utan att veta hur vädret blir imorgon. Genom detta visar våren oss att utveckling alltid kräver en viss del av sårbarhet. För att något nytt ska kunna växa måste man först våga. Att våga handlar inte om att vara rädd, utan att våga misslyckas, O ja, det är läskigt, men det ger oss en chans att utvecklas Jag är livrädd att misslyckas Att inte bli det jag drömt om. Men jag vet att om jag misslyckas kommer ljuset ändå finnas kvar i mig

O jag tror att det är där vårens viktigaste budskap finns. Att livet inte handlar om att undvika vintern, utan om att lita på att våren kommer tillbaka. Att även när vi går igenom svåra perioder av tvivel och sorg finns det något inom oss som fortsätter att bära hopp om en ny möjlighet.

Svensk Fastighetsförmedling Karlskoga
Bergsmansgatan 4

T +46 586 552 00
svenskfast.se/karlskoga

Svensk Fastighetsförmedling

SAAB TECHNOLOGIES

SAAB

MEDLEMSINFORMATION, ÖPPETTIDER m.m.

Hemsida www.nobelvannen.se

Vår ansvarige för hemsidan i styrelsen heter Olof Frisk. Du kan läsa på hemsidan det senaste som har hänt och kommer att hända nobelvannen.se.

Medlemsavgift för 2026

Betalas in fr.o.m. januari 2026. Enskild medlem 200kr/år

Medlemsavgift betalas på bankgiro nr: **5967-5074** på SHB.
Skriv på ditt namn, adress och e-mail-adress på inbetalningen. OBS! Byter du postadress eller mailadress låt oss veta det. Skicka det till Anita Öjendal, Trestegsvägen 6, 69154 Karlskoga eller via mejl: anita@ojendal.se Se vidare info också på vår hemsida: nobelvannen.se

Medlemskort. Årets 2026 Medlemskort i tidningen gäller året ut.
Efter digitaliseringen av tidningen kommer du att få medlemskort/bevis i ett separat mail nästa år. Ha med dig din mobil så har du alltid med dig din medlemskort/bevis. Du kan också skriva ut den själv.

Rabatterad pris på konserter på Mötesplats Alfred Nobel!

Du som är medlem i Nobelmuseets Vänner har möjlighet att gå på Konsertföreningens konserter vid Mötesplats Alfred Nobel med rabatterad pris. I höst finns inga konserter placerade på Mötesplats Alfred Nobel. Vill du veta mera om Konsertföreningens konserter läs på deras hemsida:
karlskogakonsertforeningen.se

Öppettider för Nobelmuseet i Karlskoga hösten 2026

Följande lördagar: 12/9, 26/9, 10/10, 24/10 samt 7/11 är museet öppet mellan kl 11-15 och med guidade visningar av museet, industri och laboratoriet kl 13.

Volontärer önskas till labbet dessa tider. Har du tid och lust som Nobelvän och hjälpa till så kontakta Anneli Lyckeborn, Verksamhetschef Alfred Nobels Björkborn - Nobelmuseet i Karlskoga
Telefon +46 (0) 586-245 245, E-post: anneli.lyckeborn@nobelkarlskoga.se

Café Nobel i anslutning till Nobelmuseet i Karlskoga

Cafét är inte öppet annat än vid Konst runt Möckeln den 25-27/9 kl. 11-17

Kontaktinformation till Nobelmuseet i Karlskoga:

Björkbornsvägen 10
SE-691 33 KARLSKOGA

Tel: 0586-245 245

E-post: info@nobelkarlskoga.se
Hemsida: nobelkarlskoga.se

Anneli Lyckeborn – verksamhetschef
076-826 40 90, 0586-245 245
anneli.lyckeborn@nobelkarlskoga.se

Välkommen till Karlskoga!

Här finns ett stort utbud av aktiviteter, restauranger, caféer, sevärdheter och spännande evenemang. Njut av musik, teater, träning, konst och mycket mer – här finns det alltid något att hitta på för den som vill!

Läs mer på:
visitvarmland.com/karlskoga